

**УДК 37.034**

**ЕТИМОЛОГІЯ ПОНЯТТЯ КОМПЕТЕНТНІСТЬ  
В АНГЛОМОВНИХ ДЖЕРЕЛАХ**

*Чеботарьова І.О.*

*Українська інженерно-педагогічна академія*

У цій роботі було розглянуто етимологію поняття «компетентність» в англomовних джерелах, американський та британський підходи, щодо тлумачення цього поняття, проаналізовано структуру компетентності в роботах англomовних, російськомовних і україномовних авторів. В процесі дослідження нами було виявлено основні компоненти структури комунікативної компетентності та її складові.

**Ключові слова:** Компетентність, структура компетентності, американський та британський підходи, комунікативна компетентність.

**ЕТИМОЛОГИЯ ПОНЯТИЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ  
В АНГЛОЯЗЫЧНЫХ ИСТОЧНИКАХ**

*Чеботарева И.А*

В этой работе была рассмотрена этимология понятия «компетентность» в англоязычных источниках, американский и британский подходы, относительно толкования этого понятия, проанализирована структура компетентности в работах англоязычных, русскоязычных и украиноязычных авторов. В процессе исследования нами были выявлены основные компоненты структуры коммуникативной компетентности и ее составляющие.

**Ключевые слова:** Компетентность, структура компетентности, американский и британский подходы, коммуникативная компетентность.

## **THE ETYMOLOGY OF THE CONCEPT «COMPETENCY» IN ENGLISH-LANGUAGE PUBLICATIONS**

*Chebotarova I.O.*

The present article focuses on etymology of the concept «competency» in the English-language definition dictionaries, scientific research works, reports of International organizations. It focuses on American and British approaches of the «competency» definition. During our research we have studied the competency structure in the scientific articles of English-speaking, Russian-speaking and Ukrainian-speaking authors and found out the main structural components of the concept «competency». We have also identified the components of «communicative competence».

**Key words:** Competency, competency structure, American and British approaches, communicative competence.

**Актуальність дослідження та постановка проблеми.** Сучасний етап розвитку вищої освіти в Україні характеризується запровадженням компетентнісної парадигми. Аналіз наукових джерел свідчить, що на сьогодні ще не має усталеної точки зору на визначення цього поняття, його часто ототожнюють з поняттям «компетенція». Таким чином на порядок денний виходить проблема розгляду етимології поняття, що прийшло до нас із англomовних джерел, з метою уточнення понятійно-термінологічного апарату компетентнісного підходу як основи удосконалення навчально-виховного процесу у вищій школі.

**Аналіз досліджень та публікацій.** Аналізу понять «компетентність» і «компетенція», а також їх класифікації присвячені роботи багатьох дослідників в англomовних країнах: Р. Бояциса (США), Дж. Винтертона (Великобританія), С. Вудрафа (США), Р. Рое (Нідерланди), Л. Спенсера (США). Так наприклад, Р. Бом, С. Браун, П. Спероу, А. Митрани, Б. Смит (Великобританія) вважають, що ці терміни являються взаємозамінні.

Практичній стороні компетентності присвячені роботи Дж. Андерсона, Р. Глейзера, А. Маслоу, Р. Олпорта, Дж. Равена (Великобританія), Д. Роджерса, С. Торпа, Дж. Кліффорда, Р. Уайта (США). За

Равеном, бути компетентним для людини – означає мати набір компетенцій різного рівня [12, с. 70].

Наприклад, Р. Боячис, Дж. Винтертон та С. Вудраф визначають «компетентність» як особові характеристики індивіда, що зумовлюють максимально високий рівень виконання роботи.

На думку Х. Шредера (Німеччина) компетентність – це готовність, здатність до ефективного спілкування із людьми, відповідальність у ставленні до них, мовні навички та професійні знання, а також власне «Я» (Я-компетентність) [30, с. 103].

В своїх дослідженнях Е. Шорт (США) обґрунтовує чотири загальні концепції компетентності: набуття людиною вмій і навичок для певної діяльності, що не має творчого характеру; компетентність як володіння знаннями, вміннями та навичками; компетентність як ступінь або рівень здібностей, що офіційно вважається достатнім, компетентність визначається як властивість або спосіб буття людини [35, с. 22].

Аналіз існуючих наукових розробок свідчить про різноманіття підходів до розгляду існуючої проблеми та її актуальність.

**Постановка завдання.** Метою цієї роботи є розгляд етимології поняття «компетентність» в англомовних джерелах з метою усунення протиріч у трактуванні цього поняття в вітчизняній науковій літературі.

**Виклад основного матеріалу.** Звертаючись до перекладу понять «competency» та «competence» у більшості вітчизняних та російських наукових джерел, ми бачимо що вони мають переклад «competency» – компетенція, а «competence» – компетентність (М. Головань, І. П'янківська та інші). Але аналіз англомовної літератури (С. Вудраф, Дж. Равен, Дж. Винтертон та інші) показав, що «competency» має перекладатися як компетентність, а «competence» як компетенція.

Слід зазначити, що в англомовній літературі також існують різночитання цих двох понять. Поняття «компетентність» має різні визначення, із-за існуючих протиріч між академічною освітою та навчанням на робочому місці, між національними та світовими підходами, щодо його трактування.

В процесі нашого дослідження ми розглянули етимологію поняття «competency», яке ми перекладаємо як компетентність.

В етимологічному словнику англійської мови зазначено, що поняття «competency» з'явилося у 1590 році, має корінь латинського слова «compete», що означає «суперництво», визначається як спроможність забезпечити життєві потреби. Походить від латинського слова «competentia», що означало «збиратися, згоду, симетрія». З 1797 року трактується як «достатньо кваліфікований» [22].

Згідно словнику Merriam Webster слово «competency» вперше з'явилося у 1596 році, а слово «competence» у 1605, вони являються синонімічними та визначаються як здатність людини виконувати щось добре [26].

Трактування обох двох понять в словнику Oxford являються тотожними. У словнику Collins є визначення тільки поняття «competence», що означає здатність людини виконувати щось добре [28].

Визначення поняття «competence», «competency», «competencies», як якість особи бути компетентним; відповідним; володіти необхідними навичками, знаннями, підготовкою; достаток та достатню кількість зазначено в словнику Random House [30].

У словнику American Heritage поняття «competency» трактується як стан або якість особи бути підготовленим або компетентним; здатність; визначене коло навичок, знань, або спроможність [15].

Поняття «competency», «competence», та «skill» – навик у словнику Wiktionary визначаються як синонімічні, та трактуються як здатність виконувати будь-яке завдання; володіння специфічними компетентностями для виконання роботи. Також тут зазначено, що поняття «competency» походить від французького compétence [40].

Поняття «competence» та «competency» ототожнюються та визначаються як умова або здатність особи бути компетентним У словнику New World [7].

В словнику Cambridge дається визначення тільки поняття «competency», що трактується як важлива навичка необхідна для виконання роботи [18].

Визначення тільки поняття «competence» дається в словнику Macmillan та означає здатність робити щось задовільно або ефективно [25].

Електронний ресурс WordNet визначає «компетентність» та «компетенцію» як якість особи бути добре фізично та інтелектуально підготовленим [42].

Проаналізувавши англomовні толкові словники, ми можемо зробити висновок, що обидва поняття вважаються абсолютно тотожними і визначаються, як можливість робити щось успішно або ефективно. Слово «competency» з'явилося раніше ніж слово «competence».

Слід зазначити, що існує два підходи до трактування поняття «компетентність»: американський та британській. В рамках американського підходу компетентність розглядають як характеристики індивіда для компетентного виконання професійної діяльності. Британській підхід базується на властивостях самої діяльності [16, с. 9].

Поняття «компетентність» широко використовуються в освіті, управлінні персоналом та інших професійних галузях. У психології перші спроби науково визначити поняття «компетентність» були зроблені у зв'язку з розвитком науки управління і досліджень суб'єктивних чинників управління. Так наприклад, найбільш розроблена концепція компетентності в зарубіжній психології представлена в дослідженнях Дж. Равена. Під компетентністю він розуміє специфічні здібності, обов'язкові для дій в певній предметній області, включаючи вузькоспеціальні знання; способи мислення; усвідомлення відповідальності за свої дії на основі цінностей і установок. [12, с. 105].

В англomовних джерелах існує багато визначень компетентності залежно від задачі або від світових підходів. Так наприклад, А. Стуф та його послідовники вважають, що доцільність визначення терміну компетентність зростає, коли відомо, до якої сфери діяльності належать люди, що дають визначення компетентності [36, с. 350].

На думку Д. Дюбуа, компетентність – це типова модель поведінки, що включає в себе знання, навички, образ мислення, які можуть використовуватися по одинці, або в різних комбінаціях для успішного досягнення найвищої ефективності в роботі [21, с. 245].

К. Леви-Лубойер вважає, що «компетентність» відноситься до сукупності принципів поведінки, що дозволяють людині діяти ефективно у будь-якій ситуації [24, с. 98].

Ж.Тардіф визначає, що «компетентність» – це умовне та процедурне знання, що базується на основі чітко структурованих шаблонів, що дозволяють вирішити якусь проблему [37, с. 100].

Згідно з Л. Тупеном «компетентність» складається з спроможності особи з'єднати разом все, що відноситься до конкретної ситуації: знання, можливості, здібності [38, с. 97].

Визначення компетентності А. Клейном суттєво відрізняється від інших вчених, він стверджує, що компетентності – це сукупність окремих видів поведінки або його маркерів, яка охоплює мотивацію, риси характеру людини, соціальну роль, знання. Компетентність, на його думку базується на поведінці [23, с. 35].

Розглядом питання компетентності займаються міжнародні організації – ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, Рада Європи, Організація Європейської Співпраці і Розвитку, Міжнародний Департамент ІСтандартів.

Так наприклад, експерти країн Європейського союзу визначають поняття компетентностей як здатність застосування знання й уміння (Eurydice, 2002), що забезпечує активне застосування навчальних досягнень у нових ситуаціях [29, с. 6].

Згідно публікаціям ЮНЕСКО поняття компетентності трактується як поєднання знань, умінь, цінностей і ставлень застосованих у повсякденні (Rychen & Tiana, 2004).

Міжнародний департамент стандартів для навчання, досягнення та освіти (International Board of Standards for Training, Performance and Instruction (IBSTPI), поняття компетентності трактує як спроможність кваліфіковано проводити діяльність, виконувати завдання або роботу. Містить набір знань, навичок і ставлень, що дають змогу особистості ефективно діяти або виконувати певні функції, спрямовані на досягнення певних стандартів у професійній галузі або певній діяльності [40, с. 2].

Експерти програми «DeSeCo» визначають поняття компетентності як здатність успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби, діяти й виконувати поставлені завдання. Компетентність проявляється в діяльності особистості [20, с. 8].

В рамках проекту (TenCompetence & MACE) компетентність визначається як сукупність навичок в контексті освіти.

У звіті «Report of the Competencies Workgroup» адміністрації штату Нью-Йорк, термін «competency» визначається як характеристика працівника, яка сприяє успішній роботі і досягненню організаційних результатів. Вона складається із знань, навичок і здібностей, а також інших характеристик, таких як цінності, мотивації, ініціатива і самоконтроль [19].

В документі «Європейської рамки кваліфікацій навчання протягом життя» використовується поняття «competence», яке визначається як «компетенція». «Компетенція» означає підтверджену здатність особи використовувати знання, навички та особисті, соціальні та / або методологічні здібності, в робочих або навчальних ситуаціях та професійному та особовому розвитку. В контексті ЄРК до «компетенції» відносять відповідальність і автономність [39]. Але якщо, ми звернемося до перекладу Глосарія до Європейського простору вищої освіти, ми побачимо, що поняття «competence» перекладається як компетентність, а «competencies» множина від «competency» як компетенції [3, с. 37, с. 39].

На базі «Європейської рамки кваліфікацій навчання протягом життя» було створено «Національну рамку кваліфікацій України». В цьому документі використовується поняття «компетентність», яке визначається як здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості [11].

Розглянувши різні визначення поняття компетентність, ми можемо зробити висновок, що воно має холистичне значення, відноситься до загального потенціалу особи, яка володіє певними характеристиками та визначають ефективність діяльності, виражають достатній рівень його кваліфікації і професійної підготовки.

В процесі нашого дослідження ми проаналізували структуру компетентності в роботах різних авторів.

Розглянувши структуру компетентності в англійських джерелах (див. Таблицю 1), ми можемо зробити висновок, що вони складаються з інших компетентностей, навичок та діяльності, які можуть використовуватися у різних комбінаціях в залежності від ситуації.

Таблиця 1

Структура компетентності в англomовних джерелах

Р. Бояцис [16, с. 105]	Мотивація, особисті якості, знання та навички
Д. Дюбуа [20, с. 250]	Мотивація, риси характеру, соціальна роль, знання.
А. Клейн [22, с. 35]	Сукупність окремих видів поведінки або його маркерів.
Дж. Равен [12, с.80]	Досвід, навички, когнітивний, афективний, вольовий компоненти
Л. Спенсер [34, с. 279]	Структура компетентності представлена у вигляді моделі айсберга. Видима частина: навички та вміння, схована частина: самооцінка, особисті якості, мотиви.
С. Вудруф [43, с. 32]	Види поведінки

Таблиця 2

Структура компетентності в російськомовних джерелах

В. Болотов [1, с.10]	Мотивація, володіння знаннями, сформованість способів діяльності, освоєння цінностей, ціннісне ставлення до професійної діяльності, особистого зростання.
І. Зимня [7, с.12]	Знання, емоційно-вольова регуляція засвоєння змісту досвіду застосування, готовність до вирішення задач, мотивація, сукупність дій і операцій у вирішенні соціально-професійних завдань.
С. Петухов [10, с.9]	Когнітивний (знання про суспільство), мотиваційний (соціально значимі мотиви навчальної діяльності), ціннісно-смысловий (прийняття і суб'єктивізація соціальних цінностей) поведінковий (прояв соціальних умінь і навичок у стандартних і нестандартних соціальних ситуаціях).



Продовження табл. 2

Ю. Татур [13, с. 16]	Мотиваційний, когнітивний, поведінковий, ціннісно-смісловий, емоційно-вольова регуляція процесу і результату прояву.
А. Хуторський [14, с. 60]	Сукупність знань, умінь, навичок, досвіду і смислових орієнтацій пізнавальної діяльності; здібністю до неї; готовністю здійснювати її самостійно.
М Кьерст [8, с. 90]	Передумови компетентності (здатність, талант, знання); діяльність людини як процес (її опис, структура, характеристика); результати діяльності (плоди праці, зміна в об'єктах і суб'єктах діяльності).

Слід зазначити, що в російськомовних наукових джерелах більше уваги приділяється визначенню структури якоїсь окремої компетентності, а не компетентності в загалі (див. Таблицю 2). Так наприклад, А. Маркова, В. Бодров визначає структуру професійної компетентності, Л. Петровська - комунікативної компетентності, М. Холодная, Е. Климов – інтелектуальної компетентності.

Таблиця 3

Структура компетентності в україномовних джерелах

М. Головань [4, с. 70]	Рівень професійних знань, систему професійних якостей.
І. Гришина [2, с. 130]	Сукупність мотивів, знань умінь і навичок, особистісних якостей, здібностей передбачати, оцінювати власну діяльність.
Л. Дибкова [5, с. 105]	Сукупність компетенцій.
І. Драч [6, с. 127]	Особистісний, діяльнісний, когнітивний компоненти
В.Луговий [9, с.10]	Інструментальні; міжособистісні; системні компоненти, що характеризують реалізаційну здатність людини.

Українські дослідники в структурі компетентності відділяють такі компоненти як особистісний, діяльнісний, когнітивний (див. Таблицю 3). Ми поділяємо думку Л. Дибкової, що компетентність складається з компетенцій.

Слід зазначити, що питання відносно виділення структури компетентності залишається відкритим. Ми вважаємо доцільним у визначенні структури компетентності визначати її в рамках якоїсь окремої компетентності та згідно з Національною Рамкою Кваліфікацій України.

Інтересом наших наукових досліджень є формування комунікативної компетентності майбутніх керівників освіти. На нашу думку комунікативна компетентність керівника є важливим інструментом у вирішенні управлінських завдань. На думку Г. Рикхейта здатність людей досягати цілей залежить саме від їх комунікативної компетентності [31, с. 15].

Вона являється однією з базових характеристик професійної компетентності та професійної підготовки майбутніх фахівців, та віддзеркалює індивідуальний досвід людини. У зв'язку з цим комунікативна компетентність людини у більшій мірі індивідуальна, ніж соціальна, оскільки є характеристикою самої людини.

Внутрішня структура комунікативної компетентності містить мотиваційний, когнітивний, емоційний компоненти, які тісно пов'язані між собою. Її складовими частинами являються мовна компетентність та вміння користуватися засобами інформаційно-комп'ютерних технологій.

**Висновки.** Підсумовуючи вищезазначене, ми вважаємо, що багатогранна палітра розуміння суті та структури компетентності свідчить про складність, суперечливість і неоднозначність самого поняття компетентності. Всебічне вивчення наукової літератури показало, що нині бракує досліджень, які надавали б системне уявлення цього питання.

В процесі нашого дослідження було визначено сутність, зміст і структуру компетентності. На основі аналізу етимології поняття «компетентність» нами з'ясовано, що:

1) В англomовних толкових словниках поняття «competency» та «competence» являються абсолютно тотожними та означають можливість робити щось успішно або ефективно. Поняття «competen-

су» з'явилося раніше ніж «competence». Не дивлячись на його появу у 1590, значення «достатньо кваліфікований», яке близьке до сучасного трактування «бути компетентним» почало використовуватися лише з 1797 року.

2) Протиріччя в тлумаченні поняття «competency» пов'язані не лише з різним перекладом понять «competence» та «competency» у вітчизняній та російськомовній літературі, але й з різночитанням поняття «competency» в англійськомовних наукових джерелах. Трактування «компетентність» різняться з точки зору американського та британського підходів. Американські вчені розглядають «компетентність» як характеристики індивіда для компетентного виконання професійної діяльності, а Британські як властивості самої діяльності

3) На думку експертів міжнародних організацій, компетентність розглядається як здатність застосовувати знання, уміння і навички при виконанні якоїсь конкретної задачі.

4) На пострадянському просторі більше уваги приділяється визначенню структури якоїсь окремої компетентності, ніж компетентності в загалі.

Загальним у визначеннях дослідників поняття «компетентність» є розуміння її як здібності індивіда справлятися з будь-якими завданнями, як сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для виконання конкретної роботи; як певні стратегії для реалізації творчого потенціалу особи.

**Перспективи подальших досліджень.** Визначення поняття компетентність є дуже важливим в процесі компетентізації сучасної освіти. Ми плануємо використати наведені теоретичні матеріали в процесі теоретичного обґрунтування педагогічної технології формування комунікативної компетентності в умовах ВНЗ.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Болотов В.А. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе / В.А. Болотов, В.В. Сериков // Педагогика. – 2003. – Вып. 10. – с. 8–14.
2. Васильченко Л.В. Професійна компетентність керівника школи / Л.В. Васильченко, І.В. Гришина. – Харків : Основа, 2006. – 208 с

3. Глосарій ЄПВО. 2009р. – 234с.
4. Головань М. С. Зміст та структура професійної компетентності декана факультету вищого навчального закладу III-IV рівня акредитації / М.С.Головань // Гуманітарний вісник ДВНЗ “Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди” – Додаток 1 до вип. 31, том III (45) : Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору» [Текст]. – К.: Гнозис, 2013 – с. 66-74.
5. Дибкова Л. М. Індивідуальний підхід у формуванні професійної компетентності майбутніх економістів : дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Дибкова Людмила Миколаївна ; Академія педагогічних наук України, Інститут вищої освіти. – К., 2006. – 198 с.
6. Драч І. І. Витоки педагогічної майстерності. 2013. Випуск 11, с.124-с.130.
7. Зимняя И. С. «компетенция и компетентность в контексте компетентностного подхода в образования. – 17с.
8. Кязрст М. Рассмотрение компетентности в психологической концепции совершенствования управления производственной организацией // Актуальные проблемы психологии труда : сб. статей / отв. ред. М. Котик. – Тарту, 1980. – 160 с.
9. Луговий В.І. Компетентності та компетенції: поняттєво-термінологічний дискурс / В.І. Луговий // Вища освіта України. – К.: Гнозис, 2009. – № 3 (додаток 1). – с. 8-14. – (Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія технології».
10. Петухов С.Г. Формирование социальной компетентности у учащихся в воспитательном процессе профессионального лица : дис. ... канд. пед. наук. – Воронеж, 2009
11. Постанова про затвердження Національної рамки кваліфікацій України: постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>.
12. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / Пер. с англ. – М. : Когито-Центр, 2002 – 396с.
13. Татур Ю.Г. «Компетентность в структуре модели качества подготовки специалистов» // Высшее образование сегодня. 2004. № 3 – с. 14-20.
14. Хуторской, А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования / А.В. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58-65.

15. American Heritage Dictionary [Електронний ресурс]. Режим доступу: [www.yourdictionary.com/competence](http://www.yourdictionary.com/competence).
16. Analysis Report on Competence Services.2011 – 54 p.
17. Boyatzis R. E. The Competent Manager: A Model for Effective Performance/ 1982. – 328p.
18. Cambridge Dictionary [Електронний ресурс]. Режим доступу : [dictionary.cambridge.org/dictionary/british/competency](http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/competency).
19. Competencies: Report of the Competencies Workgroup [Text] // Department of Civil Service. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cs.state.ny.us/successionplanning/workgroups/competencies/CompetenciesFinalReport.pdf>[<http://www.cs.state.ny.us/successionplanning/workgroups/competencies/CompetenciesFinalReport.pdf>].
20. Definition and Selection of Competencies. Theoretical and Conceptual Foundations (DeSeco). Strategy Paper on Key Competencies. An Overarching Frame of Reference for an Assesment and Research Program- OECD(Draft). p. 8.
21. Dubois D. The competency casebook. Amherst, MA: HRD, & Silver Spring MD: International Society for Performance Improvement. 1998. – 400 p.
22. Etimological Dictionary [Електронний ресурс]. Режим доступу : [http://www.etymonline.com/index.php?allowed\\_in\\_frame=0&search=competency&searchmode=none](http://www.etymonline.com/index.php?allowed_in_frame=0&search=competency&searchmode=none).
23. Klein A., Validity and Reliability for Competency-Based Systems: Reducing Litigation Risks, 1996, p. 31-37.
24. Levy-Leboyer, Claude. La gestion des competences. Editions d'Organisation. 2009. – 145 p.
25. Macmillan Dictionnary [Електронний ресурс]. Режим доступу: [www.macmillandictionary.com/dictionary/british/competence](http://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/competence).
26. Merriam Webster Dictionnary [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.merriam-webster.com/dictionary/competence>.
27. New World Dictionnary [Електронний ресурс]. Режим доступу : [www.yourdictionary.com/competence](http://www.yourdictionary.com/competence).
28. Oxford Dictionnary [Електронний ресурс]. Режим доступу: [oxforddictionaries.com/definition/english/competence](http://oxforddictionaries.com/definition/english/competence).
29. Quality educational and competemncies for life. Workshop 3.Background paper. 2004. – p.6.
30. Random House Dictionary [Електронний ресурс]. Режим доступу : [dictionary.infoplease.com/competence](http://dictionary.infoplease.com/competence).

31. Rickheit G., Strohner H. Handbook of communication competence. Berlin. 2008. – 561p.
32. Schröder H. Theorie und Praxis der Erziehung / H. Schröder. – München, 1999.
33. Spector, J. Michael-de la Teja, Pena. ERIC Clearing house on Information and Technology Syracuse NY. Competencies for Online Teaching. Eric Digest. Comptence, Comptencies and Certification. – p.1-3
34. Spencer, L. M., & Spencer, S. M. (1993). Competence at Work. – 384p.
35. Short E. C.Competence: Inquiries into its Meaning and Acquisition in Educational Set-tings / Ed. by Edmund C. Short. – Lanham etc.: University Press of America, 1984. Vol. VI. – 185 p.
36. Stoof, A., Martens, R. L., Van Merriënboer, J. J. G., & Bastiaens, T. J. (2002). The boundary approach of competence: a constructivist aid for understanding and using the concept of competence. Human Resource Development review, 1, pp. 345-365.
37. Tardif. J. et al. (1995) Le développement des compétences, cadre conceptuel pour l'enseignement, in Goulet, J.-P. (dir.) Enseigner au collégial, Montréal. pp. 91-136.
38. Toupin. L, La compétence comme matière, énergie et sens. Human Systems Development, London, 1995, pp. 95-115.
39. The European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF). [Электронный ресурс] – Режим доступа <http://www.eqavet.eu/gns/policy-context/european-vet-initiatives/european-qualifications-framework.aspx>.
40. Spector, J. Michael-de la Teja, Pena. ERIC Clearing house on Information and Technology Syracuse NY. Competencies for Online Teaching. Eric Digest. Comptence, Comptencies and Certification. – p.1-3.
41. Wiktionary Dictionnary [Электронный ресурс]. Режим доступа : [en.wiktionary.org/wiki/competency42](http://en.wiktionary.org/wiki/competency42). WordNet [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://wordnetweb.princeton.edu/perl/webwn?o2=&o0=1&o8=1&o1=1&o7=&o5=&o9=&o6=&o3=&o4=&s=competence>.
43. Woodruff, C. What is meant by a competency? Leadership and Organizational Development Journal, 1993 p 29-36.